

چرا استاد فرشچیان هیچ وقت برچسب هنرمند حکومتی نخورد؟

دکتر علی رجبی دوانی از ثبات منش و روش استاد پیش و پس از پیروزی انقلاب می گوید

بود، چه از طریق خانواده و چه از مسیر تعلیمات و رنج‌هایی که بابت آموختن هنر بدست آورده بود، در آثارشان پیداست؛ در واقع ایشان فهمیده بودند باید به خلق هنری توجه کنند، به همین دلیل آثار متعدد و زیادی را خلق کرده‌اند.

به باور وی، هنرمندانی هستند که فعالیت‌های اجتماعی داشته یا در مباحث نظری و غیره، خروجی‌هایی دارند، ولی استاد فرشچیان همه امور زندگی را در کار هنری منحصر کرده بودند و از این رو آثار هنری ایشان را می‌توان ملاک شناخت افکار و ابعاد وجودی‌شان قرار داد.

زهره کهندل | محمدعلی رجبی دوانی از شاگردان استاد محمود فرشچیان است که بیش از پنج دهه چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم شاگردی استاد را کرده و تا آخرین روزهای حیات ایشان از حضورشان بهره برده است. به باور او، این استاد بزرگوار خدمتی بزرگ در حق ملت ایران و فرهنگ و هنر این سرزمین انجام داده است و تأکید دارد استاد با عمل خود، بیانی نو ارائه دادند که نه تنها حرف دل ایرانیان، بلکه زبان مشترک فرهنگ بشری بود. تابلوهای ایشان از منظر عرفانی، ادبی، عاطفی و هنری قابل بررسی است و هر اثر دریچه‌ای تازه به معنا را به روی بیننده می‌گشاید؛ به بیان دیگر، آثار استاد، هنر سنتی ایران را به زبانی نو و جهانی بدل کرده است.

دکتر رجبی دوانی درباره سلوک معنوی و اخلاقی استاد و تأثیر این سلوک بر هنر نگارگری ایشان می‌گوید: استاد فرشچیان بدون تظاهر به امور معنوی، از آنجایی که خانواده ایشان مؤمن و متشرع بودند، به آداب دینی و شیعی عامل و معتقد بودند. از زمانی که استاد را می‌شناختم ایشان عامل به احکام دینی و شرعی بودند. وقتی آدابی جزو عقاید یک فرد شود، مسلماً بر همه اجزای وجودی‌اش اثر می‌گذارد و در اعمالش ظهور می‌کند.

وی اضافه می‌کند: عمل استاد فرشچیان فقط هنرشان بود، یعنی نمی‌توان هنر ایشان را جدا از اجزای وجودی‌شان به شمار آورد و از بقیه زندگی‌شان جدا کرد، چون تمام آنچه وجودشان کسب کرده

■ انسانی متشرع که باطنی معنوی داشت

این استاد دانشگاه با بیان اینکه آثار استاد فرشچیان نشان می‌دهد ایشان از نظر معرفتی، انسانی متشرع بوده چرا که شریعت برای پاک کردن روح انسان‌ها و پاسخ‌گویی به خداوند با زبانی منزه است، خاطرنشان می‌کند: اگر بتوان شریعت را در همین چند جمله خلاصه کرد می‌بینیم استاد در آثارشان از زمانی که به سبک خاص خودشان رسیدند، توانستند به راحتی هر آنچه می‌خواهند، روی بوم نقاشی نشان دهند. درواقع شیوه کار ایشان، انتقال مستقیم از روح به بوم نقاشی است، چون در آثارشان تکلف ندارند. او یادآور می‌شود: به ایشان ایراد گرفته بودند چرا آثارشان این قدر شلوغ و گردان است، ایشان پاسخ داده بودند نمی‌دانم، اما شاید به خاطر اینکه در

■ پیش از انقلاب اجازه ورود فرشچیان به دانشگاه را نمی‌دادند

رجبی دوانی با بیان اینکه در دهه ۵۰ و از زمان تحصیل در هنرستان، شاگرد استاد فرشچیان بوده است، می‌گوید: پیش از انقلاب، فساد حاکم بر عالم هنر به اندازه‌ای بود که اجازه نمی‌داد شخصیت بزرگواری چون فرشچیان که در آن زمان نیز در اوج عظمت هنری بود، اجازه ورود به دانشگاه را داشته باشد. اگرچه ما به عنوان دانشجویان آن دوره، تلاش کردیم کلاس درسی برای ایشان بگذارند و یک کلاس درس هم گذاشتند، ولی غرب‌زده‌ها که در آن دوره همه‌کاره دانشگاه‌ها بودند آن قدر علیه ایشان صحبت کردند که همین

